

Umetniška gimnazija – plesna smer

Modul A: balet

Posodobljeni učni načrt

KARAKTERNI PLESI

DRUGA OBLIKA SAMOSTOJNEGA ALI SKUPINSKEGA DELA

105 ur

Posodobljeni učni načrt

KARAKTERNI PLESI

Druga oblika samostojnega ali skupinskega dela (105 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

Matej Selan, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Članici:

Helena Valerija Krieger, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Tanja pavlič, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja in koordinator predmetnih skupin za balet, klasično poddržko in repertoar, sodobne plesne tehnike in karakterne plese:

Matej Selan, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod za šolstvo

Recenzenta:

mag. Olga Ilić, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Franci Ambrožič, prof.

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:793.322(0.034.2)

SELAN, Matej, glasbenik

Posodobljeni učni načrt. Karakterni plesi [Elektronski vir] : druga oblika samostojnega ali skupinskega dela : 105 ur / [pripravili Matej Selan, Helena Valerija Krieger, Tanja Pavlič]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - plesna smer. Modul A, Balet)

ISBN 978-961-03-0123-3 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Krieger, Helena Valerija 3. Pavlič, Tanja, koreografinja
265670656

Posodobljeni učni načrt za predmet karakterni plesi je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za karakterne plese. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet karakterni plesi, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju plesnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	9
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	10
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	10
5.2 Medpredmetne povezave.....	11
6 MATERIALNI POGOJI	12
7 ZNANJE IZVAJALCEV	12

1 OPREDELITEV PREDMETA

Pri predmetu karakterni plesi dijaki¹ spoznavajo vsebino in posebnosti karakternih plesov, elemente teh plesov, izraz in temperament. Spoznajo ruske, ukrajinske, madžarske, poljske, italijanske in španske plese.

Vsebina je razdeljena na:

- A) vaje ob drogu,
- B) vaje na sredini,
- C) študij etud in plesov.

Pri vseh urah pouka je poleg učitelja karakternih plesov prisoten korepetitor.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu karakterni plesi:

- pridobivajo in poglobljajo izvajalsko tehniko in se usposabljujejo za obvladovanje vseh izraznih značilnosti karakternih plesov;
- razvijajo orientacijo in gibanje v prostoru, pomnjenje ritmičnih vzorcev, razvijajo zavedanje pomembnosti glasbene fraze;
- razvijajo svojo nadarjenost oz. muzikalne in plesne sposobnosti (koreografsko pomnjenje, koncentracijo, smisel za skladnost, stilne karakteristike, avdio-vizualne predstave, občutenje glasbe, čut za obliko in strukturo itn.);
- dosegajo raven tehničnega znanja in plesne zrelosti, da lahko nadaljujejo izobraževanje, lahko pa se vključijo kot plesalci v baletne (plesne) ansamble;
- razvijajo in medsebojno spodbujajo ustvarjalne sposobnosti;
- osveščajo in razvijajo zmožnost načrtovanja učenja;
- redno spremljajo in presojujejo uspešnost svojega učnega procesa, razvijajo odgovornost za svoje znanje ter ga vzajemno z učiteljem soodgovorno načrtujejo in usmerjajo;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in splošne baletne (plesne) predstave ter utrjujejo doseženo predznanje;
- ob sistematični vadbi razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost, samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela;

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

- se navajajo na poglobljeno estetsko doživljanje in vrednotenje baletnih (plesnih) del in s tem razvijajo baletni (plesni) okus;
- razvijajo vzajemnost in se prilagajajo za enakopravno sodelovanje;
- razumejo in usvojijo zakonitosti baletne (plesne) teorije ter znajo teoretično znanje uporabiti v praksi;
- sodelujejo v projektnem delu ter na različne načine predstavijo svoje izdelke (koreografije, plesne delavnice, maska, kostumografija, odrska igra, video, pisno, grafično, večpredstavno);
- s pomočjo učitelja se vključujejo v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- pri reševanju problemov dajejo pobude, ocenijo tveganja, sprejemajo odločitve in konstruktivno obvladujejo čustva;
- v skupinskem plesu razvijajo vzajemnost in sodelovanje, humane in enakopravne odnose, pridobivajo sposobnost prilagajanja, aktivnega vključevanja v skupinski ples in tako razvijajo smisel za kolektivno delo in čut odgovornosti ter sistematično razvijajo plesne dispozicije za delo v baletnem oz. plesnem ansamblu in se s tem že usposablajo za svoje delo.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopolnjujejo pri klasičnem baletu pridobljeno znanje; - se učijo karakternih korakov pri drogu in na sredini; - se seznanjajo s karakternimi plesi različnih narodov; - razvijajo tehnični in umetniški odnos do soplesalca/soplesalcev; - praktično vadijo in tako razvijajo tehnično in umetniško vsebino naučenega; - dobivajo vpogled v različne koreografije karakternih plesov; - razvijajo muzikalnost in ritmičnost; - razvijajo umetniško vrednotenje (kritičnost) plesa in svoj plesni izraz; - razvijajo samoiniciativnost in ustvarjalnost; - krepijo čut za odgovornost; - skrbijo za dobre medsebojne odnose. 	<p>3.1.1 VAJE OB DROGU</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demi plié in grand plié v I., II. in V. poziciji (mehko in ostro) - Battement tendu z dvigom pete oporne noge, tudi z demi plié in dvojnimi udarcem oporne noge - Battement tendu s prenosom delovne noge s prstov na peto, tudi s plié v trenutku prenosa noge na peto ali ob zapiranju 5. pozicije - Battement tendu s prenosom delovne noge na peto - Priprava za flic-flac, tudi croisé - Battement tendu jeté s poudarkom navzven, tudi z demi plié in dvigom pete oporne noge - Udarci: izmenični udarci celega stopala in polprstov, isto z dvojnimi udarcem polprstov, udarci z obračanjem stopala en dehors-en dedans - Priprava za verjovočko na celem stopalu, z dvigom na polprste - Vaja za gibčnost kolčnega sklepa in fondu na 45 stopinj - Pas tortillé z obratom stopala v 3. poziciji - Karakterni rond de jambe – rond de pied - Kačalka - Double-flic, tudi z udarcem pete oporne noge - Preparation za golubec: <ul style="list-style-type: none"> o enojni in dvojni z eno nogo (s peto) o enojni in dvojni z obema nogama (s petama) - Battement développé, mehko in ostro, z enojnim in dvojnimi udarcem oporne pete - Grand battement jeté na celem stopalu, s plié, na polprstih in s tombé-coupé - Relevé na polprste v pozicijah en dehors - en dedans - Različni port de bras - Preparation k polprisjatkam in prisjatkam za moške
	<p>3.1.2 VAJE NA SREDINI</p>
	<p>Dijaki spoznavajo elemente ruskih, ukrajinskih in italijanskih plesov. Na sredini začnemo vaje z različnimi port de bras, s katerimi dijaki razvijajo plastičnost telesa, vadijo držo glave in rok v odgovarjajočem plesnem stilu.</p> <p>ELEMENTI RUSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navadni hod na 1/4 in na 1/8 - izmenični korak na celem stopalu in na polprstih - bočni hod - joločka - garmoška - zmeika - hod naprej in nazaj z nogo na éffacé - hod z drsenjem in upogibom proste noge

	<ul style="list-style-type: none"> - obrati na mestu - pas de basque - drobni hod, tudi poskakujoče - pritop - samovarčik - verjovačka tudi s prestopanjem - kačalka - polprisjadka in prisjadka - ples z robčkom - tradicionalni ruski poklon <p>ELEMENTI UKRAJINSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hod s skokom tinok - hod bigunec - golubec - vihljasnik - hod po diagonali s peto - hod nazaj z odbijanjem noge <p>ELEMENTI ITALIJANSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballonné naprej - emboîté nazaj - pas de basque - pas échappé, z obratom v tire-bouchon - hod po diagonali naprej in nazaj - poskoki v arabesque - postavitve noge na peto in prste - glissade-jeté - balancé, tudi en tournant - ples s tamburinom
	<p>3.2.1 VAJE OB DROGU</p>
	<p>Ob drogu vadimo posamezne nove elemente, ki jih potrebujemo pri delu na sredini. Dijaki utrjujejo že znane korake, obenem pa spoznavajo posebnosti madžarskih, poljskih in španskih plesov.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Battement tendu z obratom noge v kolčnem sklepu - Pas tortillé z dvojnimi obratom stopala, z dvigom na polprste - Vaja za verjovočko v skoku in verjovočko - Spust na koleno - Enojni in dvojni zaključek bokazo - Polprisjatke in prisjatke - Fondu na 90 stopinj - Vejer – pahljača, z double flic - Preparation za revoltade
	<p>3.2.2 VAJE NA SREDINI</p>
	<p>ELEMENTI MADŽARSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prvi madžarski hod (z développé) na éffacé in na croisé - madžarski hod z enojnim in dvojnimi udarcem v paralelni 1. poz. - drugi madžarski hod - balancé éffacé, croisé

	<ul style="list-style-type: none"> - verjovočka na mestu, v obratu, s pomikom nazaj - saut de basque - korak s ploskom dlani ob dlan - preparation za golubec - golubec s pomikom vstran in z obratom na mestu - spust na koleno, tudi s pomikom naprej - dos-à-dos - balancé – golubec; - cabriole <p>ELEMENTI POLJSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnovni korak mazurke (pas couru v dvoje) - balancé - osnovni korak mazurke (pas galla v dvoje) - golubec s pomikom vstran - obrati en dehors in en dedans, solo in v dvoje - osnovni hod krakowiaka - udarci s celim stopalom v krakowiaku - balance - golubec v krakowiaku <p>ELEMENTI ŠPANSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnovni port de bras - enostavni udarci nog - battement tendu - pas de basque
	<p>3.3.1 VAJE NA SREDINI</p> <p>Poudarek je na spoznavanju osnov španskih plesov. Obenem dijaki utrjujejo gradivo predhodnih letnikov. Izpopolnjujejo tehniko in koordinacijo gibov. V mešanih razredih je poudarek na plesu v parih. Posebno skrb posvečamo umetniškemu izrazu.</p> <p>ELEMENTI ŠPANSKEGA PLESA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - balancé z različnimi položaji telesa in rok; - pas glissade - sissonne – pas de bourrée - chassé z udarom stopala ob tla - pas de chat - préparation za renversé - renversé - zahtevnejši udarci nog v različnih ritmih - rond de jambe v plié in v skoku - obrati soutenu - raba pahljače

Poleg navedenih elementov za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem sklopov predpisanih vsebin v posameznih letnikih na področju tehničnega obvladovanja korakov, izraznosti, natančnosti in zanesljivosti izvedbe, prikaza muzikalnosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki so nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja korakov, pri čemer sta tehnika in izraznost omejeni in je mogoče ugotoviti težave pri izvedbi korakov in kombinacij. Interpretacija in muzikalna izvedba sta omejeni, plesni program je manj težak, toda za izvedbo še zahteva ustrezno razvito tehniko. Kljub temu dijakova duševna in telesna vzdržljivost ob siceršnjem pomanjkanju zbranosti še zadostujeta za izvedbo programa.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih.

Vsebine letnih izpitov v vseh letnikih so:

- etude pri drogu in na sredini;
- karakterni ples posameznih narodov.

2. letnik

Vaje v vseh delih izpita vsebujejo korake iz 3.1.1 in 3.1.2. Dijaki izvedejo kombinacije tehnično pravilno, manjših netočnosti pri izvedbi ne upoštevamo, muzikalnost in izraznost posameznih kombinacij ali plesov pa sta omejeni.

3. letnik

Vaje v vseh delih izpita vsebujejo korake iz 3.2.1 in 3.2.2. Dijaki izvedejo zahtevnejše kombinacije tehnično pravilno, manjših netočnosti pri izvedbi ne upoštevamo, muzikalnost in izraznost posameznih kombinacij ali plesov pa sta omejeni.

4. letnik

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta Balet, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

Vaje v vseh delih izpita vsebujejo korake iz 3.3.1. Dijaki izvedejo zahtevnejše kombinacije tehnično pravilno, muzikalnost in izraznost posameznih kombinacij ali plesov pa sta omejeni.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk vedno izvajata učitelj baleta in korepetitor.

Učno gradivo je v vsakem letniku razdeljeno na tri sklope. Kombinacije plesnih korakov se pri drogu in pozneje na sredini med seboj povezujejo in dopolnjujejo.

V drugem letniku dijaki usvajajo osnove karakternih plesov in lažje etude ter se naučijo ruski, ukrajinski in italijanski ples.

V tretjem letniku dijaki nadgrajujejo elemente karakternih plesov in izvajajo težje etude ter se naučijo madžarski in poljski ples.

V četrtem letniku dijaki usvajajo zahtevne elemente karakternih plesov in etude ter se naučijo španski ples.

Vsaka učna ura naj bo sestavljena iz ogrevanja, utrjevanja znanih vsebin in jemanja novih plesnih elementov. Konča naj se z ohlajanjem. Nove korake uvajamo postopno.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku plesnih, še posebej baletnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati sam pouk; dijak tako spoznava bogastvo baletne umetnosti in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti poklicnega dela svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost. Dijakom omogočimo delo s tujimi učitelji in koreografi.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojemanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih

zagatah posameznega dijaka, na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za učinkovito vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki uri pouka;
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo skupinsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Ocenjujemo tehnično obvladovanje snovi, natančnost in zanesljivost izvedbe, izraznost, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Predmet se tesno povezuje s predmeti balet, klasična poddržka in repertoar, sodobne plesne tehnike, stilni plesi, zgodovina plesa in klavir.

Balet

Snov se popolnoma navezuje na predelano in usvojeno tehnično vsebino klasičnega baleta in se vzporedno s tem predmetom tudi dopolnjuje in razvija.

Klasična poddržka in repertoar

Uporabimo znanje, pridobljeno pri pouku klasične poddržke in repertoarja.

Sodobne plesne tehnike

Pri učenju karakternih plesov snov navezujemo na sodobne koreografske postavitve karakternih plesov.

Stilni plesi

Pri učenju karakternih plesov upoštevamo stilno umeščenost posameznih plesov.

Zgodovina plesa

Znanje, pridobljeno pri zgodovini plesa, je v pomoč pri razumevanju in interpretaciji posameznih karakternih plesov.

Klavir

Glasbeno znanje, pridobljeno pri pouku klavirja, dijaki uporabijo pri izvedbi in interpretaciji karakternih plesov.

Posredno se predmet karakterni plesi smiselno povezuje z vsemi predmeti umetniške gimnazije.

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk poteka v baletni dvorani (priporočljiva minimalna velikost 120 m²), ki mora biti zračna, ogrevana na vsaj 21 °C in zvočno izolirana. Ob standardni opreми (prožna talna konstrukcija s položenim vinilnim baletnim podom, drogovi, ogledalo z zavesami) mora imeti še avdio in video opremo, klavir (ali pianino ali digitalni klavir), klavirski stol, stol, prenosno tablo, ustrezne garderobe in sanitarije.

Skupina šteje do osem dijakov.

7 ZNANJE IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanje
Učitelj	Balet
Korepetitor	Klavir